Regelink
Ecologie & Landschap

Notitie

Ecologische begeleiding aanleg Julianavijver

Postadres Gerrit Zegelaarstraat 1 6709 TA Wageningen T 085 7737676 Web info@regelink.nl | www.regelink.nl

KvK 14081365 BTW NL822004379.B01 Triodosbank NL84TRIO 0390980458

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	J.C.G.J.M. Versteeg
In opdracht van	Gemeente Groningen
Naam opdrachtgever	Ruben Deddens
Rapportnummer	NO26023-01
Status rapport	Definitief
Datum oplevering rapport	15 juni 2026
Aantal pagina's	13
Collegiale toets	T.P. Molenaar
Wijze van citeren	J.C.G.J.M. Versteeg, 2026, Notitie Ecologische begeleiding aanleg Julianavijver Rapport NO26023-01, Regelink Ecologie & Landschap, Wageningen.

Regelink Ecologie & Landschap
Nel Vietsstraat 12A
6702 DB Wageningen
info@regelink.nl
www.regelink.nl

Lid Netwerk Groene Bureaus

Inhoudsopgave

1 Inleiding 4

1.1 Aanleiding 4
1.2 Plangebied 4
1.3 Doel 5

2 Werkwijze 6

3 Logboek 6

3.1 Bevindingen 25 maart 2026 6
3.2 Bevindingen 20 april 2026 10

4 Litratuurlijst 12

5 Bijlagen 13

Bijlage 1. Kaart met geschikte bomen voor vleermuiskasten 13

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Bij de reconstructie van het zuidelijk deel van de N7 in Groningen (stad), bekend als de Ring Zuid, is bij de werkzaamheden aan het knooppunt Julianaplein de oorspronkelijke Julianavijver gedempt. Na het afronden van de werkzaamheden is een nieuwe vijver gegraven die opnieuw de Julianavijver heet. Het graven van de nieuwe vijver en de grove lijnen van het park eromheen viel onder de aannemerscombinatie verantwoordelijk voor de Ring Zuid. Daarna wordt het terrein overgedragen aan de gemeente Groningen die verantwoordelijk is voor de afronding van de inrichting, een en ander conform de voorwaarden uit de omgevingsvergunning. Voor de overdracht is een quickscan uitgevoerd (Molenaar, 2025). Uit deze quickscan blijkt dat bij verdere inrichting van het park rekening gehouden moet worden met vleermuizen, broedvogels, marterachtigen en vissen (Molenaar, 2025). De gemeente Groningen heeft Regelink Ecologie & Landschap gevraagd om hier een praktische uitwerking aan te geven door ecologische begeleiding tijdens de werkzaamheden. Deze notitie is het verslag van deze begeleiding.

1.2 Plangebied

De Julianavijver ligt in Groningen-Zuid bij het knooppunt Julianaplein. Het plangebied is rood omlijnd in **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**.

Figuur 1 Plangebied Julianavijver

1.3 Doel

Het doel van ecologische begeleiding is ondersteuning van de gemeente Groningen en de aannemer tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden. Dit gaat zowel om advies over te nemen maatregelen als begeleiding in het veld tijdens de uitvoering, bijvoorbeeld het aanwijzen van te sparen terreindelen of afvangen van fauna. Voor de Julianavijver ging het in hoofdzaak om de volgende aandachtspunten:

- Zijn er voor aanvang van de werkzaamheden broedende vogels aanwezig in het plangebied, of binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden?
- Waar moeten vleermuiskasten opgehangen worden?
- Wordt de afgesproken vliegroute voor vleermuizen gerealiseerd?
- Verloopt de aanplant en het inzaaien van planten goed en zijn eventuele veranderingen in het plan te verantwoorden?
- Wat zijn de mogelijkheden om de verspreiding van grote waternavel (*Hydrocotyle ranunculoides*) tegen te gaan?

2 Werkwijze

De ecologische begeleiding bestaat uit twee bezoeken, op 25 maart 2026 en op 20 april 2026. Beide bezoeken zijn uitgevoerd door J. Versteeg werkzaam als ecoloog bij Regelink Ecologie & Landschap. Uitgevoerde begeleiding en gegeven advies is bijgehouden in een logboek (hoofdstuk 3). Bij het eerste bezoek zijn de volgende punten aan bod gekomen:

- controle of in het plangebied en de directe omgeving broedende vogels aanwezig zijn,
- advies over plaatsing bomen voor behoud en/of aanleg van vliegroutes voor vleermuizen: gewone dwergvleermuis *(Pipistrellus pipistrellus)* en watervleermuis *(Myotis daubentonii)*,
- advies over plaatsing vleermuiskasten voornamelijk gericht op zomer- en kraamverblijfplaats voor gewone dwergvleermuis en watervleermuis,
- advies over aanpassingen in het beplantingsplan,
- advies over het inzaaien van kruidenrijk grasland rondom de vijver,
- advies over het tegengaan van verspreiding van grote waternavel *(Hydrocotyle ranunculoides)*.

Het tweede bezoek is vlak voor de oplevering van de werkzaamheden uitgevoerd. Tijdens dit bezoek is gekeken of eventuele aanpassingen goed uitgevoerd zijn.

3 Logboek

3.1 Bevindingen 25 maart 2026

Vleermuiskasten

Bevinding: In het plangebied zijn mogelijk 8 à 9 bomen en een bosje jonge wilgen geschikt om vleermuiskasten in op te hangen. De locatie van deze bomen is in een kaart weergegeven, zie bijlage 1.

Actie: Ecoloog geeft advies over geschikte typen vleermuiskasten voor de gewone dwergvleermuis en watervleermuis. De optie voor een paalkast wordt in dit advies meegenomen. Naast type vleermuiskasten worden ook de eisen aan plaatsing van de geschikte typen vleermuiskasten uitgelecht.

Advies: Het advies is om vleermuiskasten op te hangen aan de geschikte bomen rondom de Julianavijver. Paalkasten zijn alleen aan te raden als alle andere opties (kasten aan gebouwen of bomen) niet mogelijk zijn; het plaatsen van paalkasten is daarom af te raden.

Geschikte vleermuiskasten zijn van een duurzaam materiaal dat lang meegaat en bestand is tegen het weer en potentiële inbrekers als bijvoorbeeld spechten. Een zwaarder, dichter materiaal houdt bovendien warmte langer vast. Voorkeur hebben daarom vleermuiskasten van houtbeton. De soorten gewone dwergvleermuis en watervleermuis verschillen iets in hun voorkeur als het om kasten gaat. De gewone dwergvleermuis heeft liever een plat type vleermuiskast, terwijl de watervleermuis vaker in een bol of rond type vleermuiskast wordt aangetroffen (Korsten, 2012).

Kasten die aan deze eisen voldoen:

Voor watervleermuis:

- Schwegler 2FN
- Schwegler 3FN
- Schwegler 1FD
- Vivara Pro VK SW 02

Voor gewone dwergvleermuis:

- Vivara Pro VK WS 16
- Schwegler 3FF
- Schwegler 1FF
- Schwegler 1FFH

Bij de plaatsing van de vleermuiskasten heeft het de voorkeur om microklimaten af te wisselen, dat wil zeggen dat ze binnen het plangebied telkens op een andere windrichting hangen. In het voorjaar heeft een vleermuiskast vol op de zon de voorkeur, terwijl midden in de zomer een vleermuiskast in de schaduw de voorkeur heeft. De ophanghoogte is minimaal 3 meter, maar liefst zo hoog mogelijk nét onder de onderste takken van een boom. Hoe hoger ze hangen, hoe langer ze namelijk meegaan en hoe minder gevoelig ze zijn voor vandalisme (Zoogdiervereniging, 2023).

Tot slot is ons advies om vooral kasten op te hangen voor de watervleermuis, omdat deze soort in een stedelijke omgeving meer moeite heeft om verblijfplaatsen te vinden dan de gebouwbewonende gewone dwergvleermuis.

Vliegroute

Tijdens de quickscan is aangetoond dat meerdere vliegroutes van vleermuizen over de Julianavijver gaan. De randen van het plangebied, met het zwembad Papiermolen en vervolgens verder langs het Helperdiepje, fungeren als vliegroute voor de gewone dwergvleermuis en soms voor de watervleermuis. Het talud van de N7 wordt eveneens door de gewone dwergvleermuis gebruikt als vliegroute. Diagonaal over het plangebied, vanuit het noorden richting het Gomaruscollege, loopt een vliegroute van de laatvlieger (Molenaar, 2025). Bij de inrichting van de Julianavijver is ermee rekening gehouden dat de aangeplante bomen zo staan dat de vliegroutes blijven bestaan of worden verbeterd.

Bevindingen: Tijdens het eerste bezoek is geconstateerd dat kleine aanpassingen gedaan worden wat betreft het plaatsen van bepaalde bomen. Dit is gedaan omdat de originele plek te krap is voor het aanplanten van deze bomen. Ook is tijdens het bezoek opgemerkt dat in het zuiden van het plangebied een stuk niet aangeplant is. Dit zorgt voor een open stuk wat de vliegroute kan belemmeren.
Actie en Advies: Het verplaatsen van de bomen is niet nadelig voor de vliegroutes door het plangebied. De bomen staan nog steeds in één lijn waardoor de vliegroute alleen iets dichter bij het water loopt dan in de originele plannen. Voor het missen van beplanting in het zuidelijke deel worden extra struiken aangeplant om het gat te dichten. Onder het kopje bomen en struwelen (zie hieronder) wordt toegelicht uit welke soorten deze aanvulling bestaat en waar dit op gebaseerd is.

De aanpassingen leiden niet tot het niet of verminderd functioneren van de vliegroutes voor de gewone dwergvleermuis en/of watervleermuis. De wijzigingen dragen bij aan het in stand houden van de vliegroutes voor beide soorten vleermuizen.

Grote waternavel

Bevindingen: Het Helperdiepje is een kanaal dat uitkomt in de Julianavijver. In het Helperdiepje is in het verleden grote waternavel aangetroffen. Op moment van het eerste bezoek was deze invasieve exoot niet aangetroffen. Dit kan komen door de grondwerkzaamheden. Het is echter niet bekend of de grote waternavel helemaal weg is.
Actie/Advies: Om te voorkomen dat de grote waternavel in het gebied terecht komt zorgt R. Deddens (gemeente Groningen) dat er een filter voor de duiker geplaatst wordt. J. Versteeg zoekt uit wat andere mogelijkheden zijn om te voorkomen dat de grote waternavel in de vijver komt. Als de grote waternavel toch wordt aangetroffen in de Julianvijver, moet vervolgens de plant handmatig weggeplukt worden of met een graafmachine afgegraven. Deze plantendelen moeten dan vernietigd worden zodat ze zich niet meer kunnen verspreiden (Beljouw, 2021).

Inzaaien kruidenrijk grasland

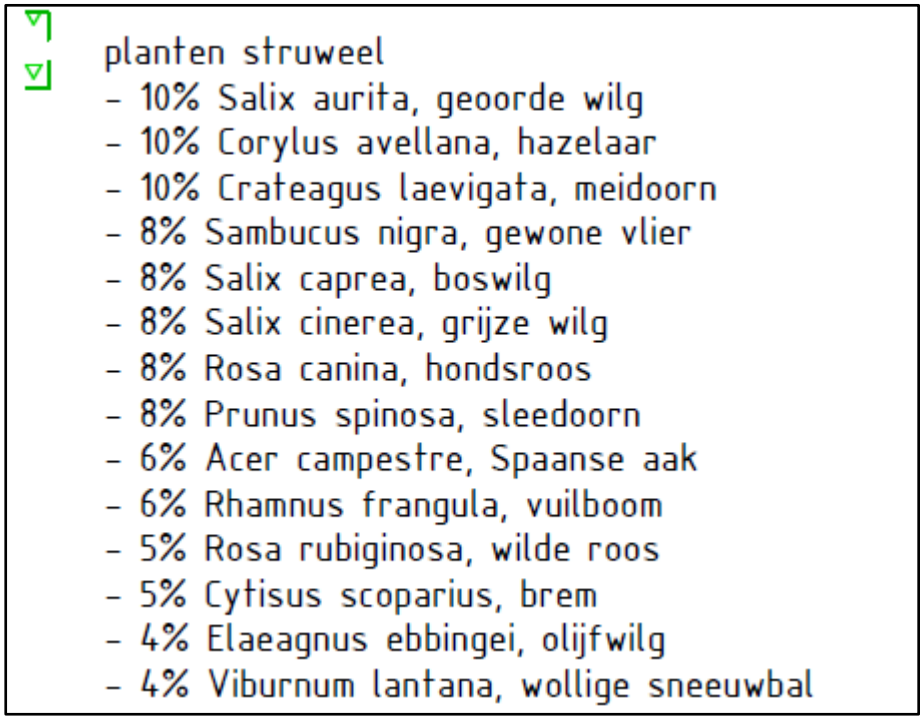
Bevindingen: Een van de werkzaamheden is het inzaaien van kruidenrijk grasland. Het inzaaien in maart is te laat voor soorten die een koudeperiode nodig om te kiemen. Hierdoor wordt mogelijk niet het gewenste eindbeeld voor het kruidenrijk grasland gehaald.
Actie/advies: Als het gewenste eindbeeld niet behaald wordt, in oktober nogmaals doorzaaien.

Bomen en struweel

Bevindingen: Bij het maken van het beplantingsplan rondom de Julianavijver is een soortenlijst opgesteld. Deze lijst is op één soort na aangehouden. De soort waarvan afgeweken wordt is de wilde lijsterbes (*Sorbus aucuparia*). In het plan is aangegeven dat dit een hoge boom moet zijn (minimaal 5 meter hoog). Tijdens het bestellen van de bomen bleek de wilde lijsterbes in het gewenste formaat niet verkrijgbaar; deze wordt nagenoeg niet zo groot gekweekt. Wel was een cultivar van de lijsterbes, *Sorbus x thuringiaca* 'Fastigiata', in het juiste formaat te verkrijgen. Deze soort is als vervanging gekozen.
Actie: De vraag vanuit R. Deddens is of *Sorbus x thuringiaca* 'Fastigiata' een goede vervanging is voor de wilde lijsterbes.
Advies: Vanuit ecologisch oogpunt zijn soorten die inheems zijn in Nederland te prefereren. Het doel van de plantmaat is echter de instandhouding van een vliegroute, waardoor de hoogte belangrijker is dan de soort. Aangezien de vervangende soort voldoet aan het vereiste formaat, is dit verder geen probleem.
Aanvullend advies:
Tijdens het eerste bezoek bleek dat in het zuidelijke deel van het plangebied (in de hoek van de Brailleweg en de oprit naar de Julianaweg) ook een stuk aanplant mist. Dit zorgt ervoor dat de vliegroutes voor vleermuizen plotseling onderbroken worden. Om dit te voorkomen is het handig om het gat aan te vullen met extra struweel. Aan de hand van de plantenlijst uit de bestektekening is een lijst opgesteld van struiksoorten om het gat te dichten. In deze lijst is ook de wilde lijsterbes opgenomen in struweelformaat, zodat deze toch als inheemse soort in het plangebied terugkomt. In

Figuur 2 Plantenlijst vanuit bestek voor de Julianavijver staat de plantenlijst uit de bestektekening van de gemeente Groningen. De lijst die aangehouden zou kunnen worden ziet er als volgt uit:

25% Wilde lijsterbes, *Sorbus aucuparia*
15% Hazelaar, *Corylus avellana*
12% Meidoorn, *Crataegus monogyna*
12% Sleedoorn, *Prunus spinosa*
10% Gewone vlier, *Sambucus nigra*
10% Spaanse aak, *Acer campestre*
10% Vuilboom, *Rhamnus fragula*
6% Hondsroos, *Rosa canina*

Figuur 2 Plantenlijst vanuit bestek voor de Julianavijver

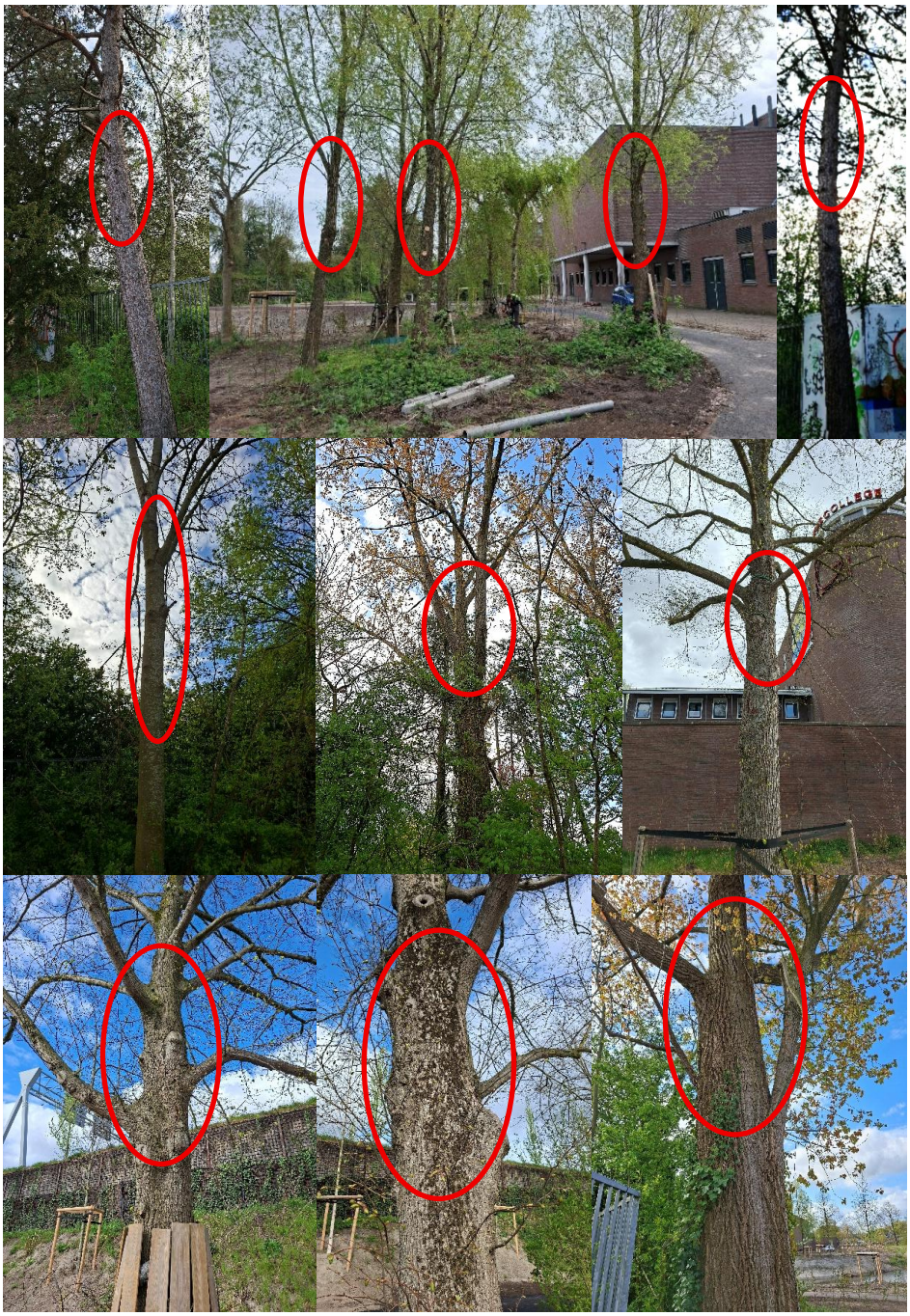
Broedvogels

Tijdens het veldbezoek zijn geen broedende vogels aangetroffen. Ook zijn geen vogels waargenomen die gedrag vertoonden dat kan duiden op aanwezigheid van een nest. Broedende vogels zijn dan ook niet aanwezig.

3.2 Bevindingen 20 april 2026

Vleermuiskasten

Tijdens het eerste bezoek waren een aantal bomen aangewezen maar deze bleken op de kaart lastig te vinden. Daarom is tijdens het tweede bezoek nogmaals een keer naar de bomen gekeken en is een foto gemaakt van alle bomen waar een vleermuiskast in opgehangen kan worden. In Figuur 3 zijn alle bomen te zien, met een rood ovaal is de locatie op de boom aangegeven waar een vleermuiskast opgehangen kan worden de plaatsingseisen zijn opgenomen in paragraaf 3.1 onder het kopje vleermuiskasten. In bijlage 1 is de kaart te zien waar de bomen zich bevinden in het plangebied.

Figuur 3 Bomen met in rood ovaal aangegeven waar de kasten opgehangen moeten worden.

Grote waternavel

Ook bij dit tweede bezoek is de grote waternavel niet gezien. Grote kans dat deze dan ook volledig weg is. Wel wordt dit goed in de gaten gehouden en wordt er uit voorzorg een filter in de duiker geplaatst voor het geval de grote waternavel toch terug groeit.

Aanplant

Het zuiden van het plangebied (in de hoek van de Brailleweg en de oprit naar de Julianaweg) wordt plantklaar gemaakt. De planten worden besteld. Als die niet meer beschikbaar zijn, wordt dit in het najaar van 2026 afgerond. Het gaat om de locatie die is weergegeven in Figuur 4.

Figuur 4 Hoek van de Julianavijver waar extra struweel wordt aangeplant.

4 Litratuurlijst

Beljouw, M. v. (2021). *Werkinstructie bestrijding grote waternavel.* Overheidspublicaties.

Korsten, E. (2012). *Vleermuiskasten, overzicht van toepassingen, gebruik en succesfactoren.* Culemborg: Bureau Waardenburg bv/Zoogdiervereniging.

Molenaar, T. (2025). *Ecologische quickscan Julianavijver Groningen, rapport RA25064-01.* Wageningen: Regelink Ecologie & Landschap.

Zoogdiervereniging. (2023). *Toepassing van vleermuiskasten*. Opgehaald van Vleermuiskasten.nl: https://www.vleermuiskasten.nl/node/5

5 Bijlagen

Bijlage 1. Kaart met geschikte bomen voor vleermuiskasten

